

v 5. zvezku „Čebeličnem,“) ali da je on tudi pripisal opomnjo, ki je „Čebelica“ nima, in da stoji v ti opomnji dostavek „Hiberniae,“ tega nikakor ni prezréti!

Angleški pesnik Tomaž Moore je bil namreč porojen Dublinec, zatorej Irec, ki je brez nobene dvojbe dobro poznal dotično duhovno knjigo.

Ako se g. Črv prav spomina, trdil nisem jaz nikjer in nikoli, da je Preširen, pišoč „Senána“ svojega, imel „pred sóboj“ Angleževo pesen, ali, da je Preširen dobro poznal angleško mático „Senánovo“, o tem svedóci slovenska pesen sama, če se s Preširnovim delom primerjata mática in prevod moj. Naj je poiskal Irec snov v „Acta Sanctorum Hiberniae“, iz tega ni smeti še ukrepati, da je tamkaj zajél tudi Preširen misel svojo. Kdor se bavi s književno zgodovino še drugih narodov, nego li svojega, znan mu bode še kater takšen slučaj.

In končno povem v potešilo g. Črvu in „neverojetnim“ prijateljem njegovim še nekaj. Predno sem poslal to nesrečno „hipotezo“ v tiskarno, posvetoval sem se o nji pismeno in z živo besedo ne le s pesnikovo hčerjó, temveč tudi z gospodi: Stritarjem, Levstikom in Grasselijem, toda ni hči Preširnova, ni kateri omenjenih veljákov mi ni izkušal ométati po dobrem premisleku zadobljenega uverila mojega, ki mu ostanem kakor doslé zvest takisto še v bodoče.

Jos. Cimperman.

Slovenski glasnik.

Nove knjige. Molitvenik za dijake. Češki spisal Anton Mužik. Poslovenil Franjo Marešič. Natisnili in založili J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani 1884, mala 8, 276 str. Cena 1 glđ. 10 kr. Ta naši šolski mladini jako dobro došla knjiga se sme v vsakem oziru, bodi si gledé vsebine, bodi si gledé oblike, izvrstna imenovati; ne samó z verskega, tudi z narodno-domovinskega stališča je vredna vsega priporočila. Zatorej želimo, da bi jo imel v rokah vsak slovenski dijak. Obširneje bode o nji brez dvojbe poročal gospod, ki je letos v našem listu priobčil zanimivi „Pogled na cerkveno književnost slovensko l. 1883“, in kateri nam je obljubil spisati jednak članek tudi o naši cerkveni književnosti l. 1884. Čudimo se le, da je g. Marešič, ki piše v obče tako pravilen jezik, kakor ne vsak njegovih duhovnih tovarišev, v Očenaši in Češčenamariji pridržal nekatere grde germanizme, kakor n a š i m dolžnikom, ne vpelji, gnađa, žegnana itd., ki gotovo neprijetno motijo vsakega Slovenca, komur je jezikovni čut količkaj razvit. Pisateljev zagovor na 268—270. str. nas ni mogel uveriti, da je s tem pravo pogodil; kajti nemški Valvasor, kakor Ostro mirovo evangelije sta nam premalo klasični priči njegovemu dokazovanju. Mislimo, da nič ne škodi svetosti molitve, ako molimo „m i l o s t i polna“, a ne „g n a d e polna“

in kar se tiče besede „žegnana“, pripovedoval je pred dvema letoma duhovnik v cerkveni prilogi „Slovenskega Gospodarja“, da je že pred mnogimi leti, ko še nihče ni mislil na to, da bi naše molitve jezikovno čistil in prenavjal, stara, préprosta žena na južnem Štajerskem molila vedno: „blážena si med ženami in blážen je sad tvojega telesa.“ Ako že préprosti narod tako moli, zakaj bi ga omikani Slovenci ne posnemali?

„Slovenski Delavec“ se imenuje nov gospodarstveno-politični list, ki je začel izhajati v Trstu po dvakrat na mesec in kateremu je namera potezati se za delavski stan v obče in posebno za slovenskega delavca v Trstu. List stoji do konca leta po 50 kr. Urednik mu je Avgust Bremic.

Krasna slika Josipa Jurija Strosmajerja, 50 cm visoka in 33 cm široka, izšla je prav zdaj in se dobiva pri upravnistvu „Slovanovem“ po 50 kr., po pošti pa po 56 kr. Kdor naroči deset iztiskov, dobí jednajstega po vrhu.

V Gorici so meseca avgusta zborovali ondotni cecilijanci in njih zborovanja se je udeležil tudi premilostivi g. nadškof dr. Zorn, metropolit slovenski, ki je v svojem ogovoru (po „Soči“) izrekel tudi te besede: „Nadalje moram opomniti, da se pri slovesni peti maši ne s m e p e t i s l o v e n s k i, ampak latinski, kakor sv. cerkev strogo zahteva. Če bi torej to društvo nameravalo pri slovesni peti maši peti s l o v e n s k e maše — bi jaz moral društvo zapustiti zaradi načela.“

Ko smo čitali ta izrek metropolita slovenskega, domislili smo se epigrama, katerega je, ni dolgo tega, zložil znan pisatelj slovenski in ki slóve tako:

„Novo petje ceciljansko
Ni slovensko, je germansko:
Šola razslóvenja nas,
Cerkev tujči petja glas!“

Radovedni smo, kako bode naš préprosti narod po samotnih gorskih cerkvah prepeval latinske maše.

Sagen und Märchen der Südslaven von Dr. F. S. Krauss. Band II. Leipzig 1884, 8, LII + 430 str. Cena 3 gold. 60 kr. — Znani folklorist, na Dunaji živeči Hrvat dr. F. S. Krauss je izdal lani debel zvezek na nemški jezik preloženih jugoslovanskih narodnih basnij in pripovedek. Kritika mnogih nemških, francoskih in slovanskih listov se je povoljno izražala o Kraussovi knjigi in sloveči znalci in preiskovalci narodnega duševnega življenja, kakor Bogišič, Hattala, Gebauer, Schulenburg, Gatschet, Koch, Siebrecht in posebno znani dunajski narodopisec in jezikoslovec prof. Fried. Müller so, kakor se nam pripoveduje v uvodu, hvalili Kraussovo delo. Pač so se čuli tudi glasovi, da se Krauss, prelagaje na nemški jezik, ne drži strogo izvirnika ter da časih ali kaj izpušča, ali tudi iz svojega kaj dodaje. Zlasti prof. Jagič v svojem „Archivu“ o Kraussovi knjigi ni prinesel posebno pohvalne kritike, kakor je ob svojem času povedal tudi „Ljublj. Zvon“ (III. 736). A jemati nam je v poštev, da dr. Krauss ni spisal svoje knjige samó za učene namene, ampak da mu je glavni namen ta: pozornost velikega občinstva obrniti na neizmerni in prekrasni zaklad jugoslovanskih narodnih pripovedek. In ta namen je dr. Krauss po polnem dosegel; kajti I. zvezek, ki je izšel lani osóvré, do malega je že razprodan. Temu lepemu vspehu Kraussove knjige se ne bodemo čudili, uvažujoči, da je tvarina že sama na sebi polna najlepše narodne poezije, in poudarjajoči, da je dr. Krauss v resnici spreten pripovedovalec. Njegova beseda je živahna in préprosta, stil njegov prozoren in eleganten.

Drugi zvezek Kraussove knjige je pred nekoliko tedni prišel na svetlo. Podaje nam sto in šestdeset krajših in daljših narodnih basnij in pripovedek, katerih tretji del je zajet iz nenatisnenih rokopisnih zbirk, drugi dve tretjini pa iz raznovrstnih tiskanih virov. Dr. Krauss našteva v uvodu, odkod je jemal tvarino, in iz tega pregleda vidimo, da je med njegovimi pripovedkami tudi mnogo slovenskih iz Štajerske, Kranjske in Istre. Glavni podpornik pri njegovem podjetju mu je bil naš rojak, g. profesor in akademik Matija Valjavec, kateri mu je pred dvema letoma radovoljno in velikodušno poslal bogato in dragoceno svojo rokopisno zbirko v poljubno porabo. „So handelt ein wahrer Gelehrter und Patriot, dem es nicht um die Befriedigung seines Ehrgeizes, sondern nur um den Fortschritt der nationalen Sache und der Wissenschaft zu thun ist“ (pg. XXXVIII).

Kraussovo knjigo priporočamo posebno takim, ki ne morejo lepot in krasot narodnih stvari slovanskih zajemati iz izvirnika samega, in kateri narodne pripovedke prebirajo samó zaradi njih leposlovne vrednosti. Grajati pa moramo v ti knjigi besede, s katerimi g. dr. Krauss smeši klasične in slovanske jezikoslovce, kajti omikanemu možu bodi vsaka znanost sveta in baš slovanskega folklorista si brez slovanskega jezikoslovca misliti ne moremo.

Ethnographische Fragebögen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien. I. Südslaven. Von dr. Friedrich S. Krauss, Wien, 1884, 8, 48 str. Na poziv antropološkega društva dunajskega je sestavil dr. Krauss 740 vprašanj o jeziku, o kulturnih razmerah, običajih, narodnih praznikih, veri, vražah, kletvah, sanjah, o porodu in smrti, o narodnih lekih, o sorodstvu, o pobratimstvu, o ženitovanjskih šegah in o zakonskem pravu, o zadrugah, ob obiteljskem pravu, o pôslih, o zemljiškem in trgovinskem pravu, o prestopkih in hudodelstvih, ob občini in sodnikih. Knjižica je namenjena najprej Srbom in Hrvatom in je prišla za tega delj na svetlo tudi v hrvatskem jeziku pod naslovom „Pripitovanja etnografska“ in pošilja se zastonj vsakemu, kdor se oglasi zánjo in kdor je volján odgovarjati kateremu koli si bodi izmed navedenih 740 vprašanj ter s tem postati dopisnik antropološkega društva dunajskega. Srčno želimo, da bi to društvo izdalo knjižico tudi v slovenskem jeziku in uverjeni smo, da bi si s tem pridobilo v Slovencih mnogo pridnih dopisnikov; kajti izkušnja nas učí, da naši dijaki, učitelji, duhovniki, uradniki in celó préprosti, med narodom samim živeči ljudje kaj radi nabirajo narodno blagó, a da največkrat ne poznajo nobene sisteme, kako jim je zbirati in zapisovati take stvari. Omenjena knjižica bi jim dala v roke pravo vodilo in prišla bi na dan sicer pozno, a vendar še o pravem času. „Wir hegen die Hoffnung,“ pravi dr. Krauss, „dass die intelligenten Kreise des slavischen Südens unsere rein wissenschaftlichen Bestrebungen für die Erweiterung der Kenntniss des südslavischen Volkthums ehestens und bereitwilligst unterstützen werden. Wir betonen das Wörtchen „ehestens“, denn bald wird es zu spät! Wie die Bora alles vor sich fegt, so räumt die moderne Cultur mit den letzten Resten alter Volksanschauungen, Sitten und Gebräuche erbarmungslos auf. Schon das junge Geschlecht wird dem alten Volkthum entfremdet dastehen. Wir wollen aber bei Zeiten wenigstens durch die Schrift die Erinnerung an's Alte festhalten. Späte Enkelskinder werden noch dankbaren Herzens die Namen derjenigen nennen, die ihnen Kunde aus alter Zeit hinterlassen.“ Kdor hoče torej tudi v tem oziru koristiti kaj narodu našemu ter vzprejeti omenjeno knjižico zastonj, vpraša naj zánjo pod adreso: Anthropologische Gesellschaft in Wien (k. k. naturhistorisches Museum, Bellariastrasse).

Paja Jovanovič. Nov slaven slikar se je pojavil Srbom, petindvajsetletni Paja Jovanovič iz Vršca v Vojvodini.

Paja Jovanovič je bil najprej pitomec „Maticе Srbske“, katera mu je dajala po 200 gld. podpore na leto. Pozneje je dobil stipendijo ogerske vlade, da je odšel na slikarsko akademijo na Dunaji. Tu je l. 1882. izdelal sliko „Ranjeni Hrcegovec“, za katero je vzprejel dijaško nagrado 200 gld. Že s to sliko je vzbudil med slikarji mnogo pozornosti; a leta 1883. je zvršil drugo sliko „Ranjeni Črnogorec“. To veličastno delo na ves glas hvalijo nemški in slovanski listi; koncepcija, zvršba, kolorit vse je na nji umeteljniški tako dovršeno, da jo je kupila ogerska vlada za veliki narodni muzej v Budapešti. A še se razlega hvala o ti sliki, ko nam listi donašajo že poročila o novih slikah Jovanovičevih. Tako n. pr. pišejo angleške novine „The illustrated London News“: „Podjetnost izvrstnih kritikov in poznavalcev, kateri vodijo slikarsko razstavo v Londonu, izvedla jih je letos še na mnogo širše zemljišče; pokazali so nam letos nekoliko děl slovanskih umeteljniov, pri katerih je bilo laže priznavati njih veliko izvrstnost, nego izgovarjati imena onih, ki so izdelali te slike. V sedanji razstavi se je srbski slikar Paja Jovanovič občinstvu pokazal prvi pot s svojo sliko in ta slika zavzema, in to po vsi pravici, prvo mesto. To za takega mladega človeka povsem izredno delo predstavlja srbskega očeta, kako poučuje sinka svojega v borjenji, a pomaga mu star vojak, vodeč in opazujoč detetovo desnico. Mati, kakor ona rimljańska porodica stare dobe, jako se interesuje za borbo, isto tako tudi jedna sestra in dva ali trije možje gledajo in kažejo uživanje svoje v tem dvoboju. Bodi si gledé kompozicije, bodi si gledé tehniške zvršbe, z vsakega ozira je to delo divno. Ko smo čuli, da je mladi slikar bil dijak dunajskega profesorja Müllerja, (čegar dela so v poslednji tukajšnji razstavi vzbujala občeno pozornost), potem bi se bili morebiti menj čudili lepim bojam na bogato okrašenih oblekah, ali gospod Jovanovič je spet na drugo stran samostalen v svoji metodi, kakor v svojem načinu, po katerem s svojim očesom gleda in slika prirodo. Celó v onih partijah, katere niso zvršene brez vsake hibe, opazuje se neka prirodna prostota in udaljenost od vsakega manirizma, in baš to obeta, da se bode umeteljniov, kateri je svoja dela tako sijajno započel, s časom povzdignil nad zvezde.“ Novosadski „Javor“ dostavlja ti silno ugodni kritiki londonskega lista, da je angleški general Gordon kupil omenjeno sliko za 18.000 gld.! In slika mu je ugajala tako, da je naročil Jovanoviču naslikati tudi jeden duplikat. In na kontinentu prva trgovca s slikarskimi proizvodi, brata Wallisa, prosila sta Jovanoviča, naj ne stopi z nobenim drugim trgovcem v zvezo. Jovanovič živi zdaj v Skadru, kjer proučuje one kraje ter dela studije za slike svoje. Bil je tudi na Cetinji. — Jovanovič je vrlo blage nravi in poln skromnosti; o sebi nerad govori in svojim proizvodom ne pripisuje nobene vrednosti. Srb je s srcem in dušo. Živi!

Spisi o Slovanih v neslovanskih jeziki. — Miklošič je izdal v „Denkschriften der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften“ prvo polovico svoje razprave „Die türkischen Elemente in den Südost- und osteuropäischen Sprachen. (Griechisch, Albanisch, Rumunisch, Bulgarisch, Serbisch, Kleinrusisch, Grossrusisch, Polnisch).“ V ti razpravi kaže, v kateri dobi so omenjeni narodi vzprejemali turške besede v svoje jezike, in kako daleč so se te besede širile. Gledé dobe razločuje tri daleč vsaksebi ležeče perijode: prvič so vzprejeli Slovani turške elemente v prvih stoletjih po Kristu, predno so začeli potovati na zahod; kajti v svoji vzhodno-evropski domovini so imeli Slovani za sosede turške narode.

Iz te dobe je n. pr. beseda klobuk, ali topor (toporišče.) — Druga perijoda vzprejemanja turških elementov v slovanske jezike pričenja se z drugo polovico sedmega stoletja, ko so bili turški Bolgari podjarmili slovanske prebivalce na desnem bregu spodnjega Dunava. V ti dobi je bila vzprejeta n. pr. beseda *sanъ* (= čast), *črtogъ* (цртъ). Tretja doba se pričenja s tistim časom, ko so se Turki stalno naselili v Evropi okoli srede štirinajstega stoletja. V to dobo pada največ turških tujk v slovanskih jezikih. Imenitna ta razprava sega do črke K in podaje vsega kakih 1270 besed. — „De la forme dite inokosna de la famille rurale chez les Serbes et les Croates par V. Bogišić, professeur à l'université d'Odessa, Membre de plusieurs sociétés savantes. Paris 1884“, zove se 49 strani obsegajoča knjižica, katero je spisal slavnoznan raziskovalec juridičnega življenja Jugoslovanov, Baltazar Bogišić. V nji piše o tem, kako se razločuje tista oblika skupnega življenja pri Hrvatih in Srbih, katero imenujejo inokosno, od tako zvane zadrugne oblike. Razprava je jako interesantna ne le za jurista, ampak tudi za filologa: pisatelj namreč dokazuje, da imena zadruga in inokoština narod nikjer ne pozná: narod ne pravi mi živimo v zadrugi, v inokoštini, ampak mi smo zadrugni, inokosni. To razpravo priporočamo vsem, ki se bavijo z naborom narodnih juridičnih običajev med Slovenci; opozorila jih bo na marsikatero stran te pri nas še tako zanemarjene znanosti. Bogišić sestavlja zdaj grajanski kodeks za Črnogoro. — V Lipsku in v Pragi izhaja naučna biblioteka „Das Wissen der Gegenwart“. 23. zvezek posvečen je Rusiji: „Russland. Einrichtungen, Sitten und Gebräuche“. To je prvi del tega dela, katero piše Meier von Waldeck. V njem je obravnavana geografija in etnografija Rusije. Tekst ilustruje 77 risarij. Pisatelj je živel trideset let v Peterburgu, kjer je bil učitelj nemškega jezika na univerzi in urednik „St. Petersb. Zeitung“-e. Kakor pravi sam, Nemci dandanes Rusije ne poznajo bolje, nego pred l. 1845. Uzrok temu išče on „v antipatiji k Rusiji in njeni vladi“, katera antipatija se je vzdrževala z „zastarelimi, neosnovanimi predsodki“. Ta antipatija se posebno razširja z novinami: „Večina nemških korespondentov v Rusiji, ne pozna ni jezika, ni naroda, ni pogojev življenja v ruskem cesarstvu, in služi samó svojim deliteljem dela, redakcijam; te pa potrebujejo take hrane, katera je po ukusu njih bralcem“. Sploh piše velika večina nemških pisateljev o Rusiji knjige, dasi ne pozna niti jezika ruskega, ni dežele, ni národa. (F. Honegger). Delo Meierjevo ne spada k tem krpucarijam in dela časti vredno izjemo; zato je priporočamo vsem, ki se želé poučiti o domovini severnih naših bratov in to tem bolj, ker stane le — jedno grivno (marko).

Von Pol zu Pol. Internationale Revue für das geistige Leben aller Nationen. Herausgegeben von Arthur Brehmer. V „Ljubljanskega Zvona“ VII. zvezku smo svojim naročnikom priporočali Brehmerjev leposlovni zbornik „Von Pol zu Pol“ in ondukaj smo povedali tudi razloge, zakaj naj ga podpirajo tisti Slovenci, ki se naročajo na nemške časopise. Med tem časom se je Brehmerjev zbornik preselil v Ljubljano ter pridobil tudi v Slovencih nekaj sodelavcev, izmed katerih omenjamo posebno našo pisateljico Lujizo Pesjakovo. Pred nami ležita prva dva zvezka novega izdanja in reči moramo, da se iz obéh vidi lepi napredek, katerega je naredil ta časopis v zadnjem času. Ne samó, da je vsa vnanja oblika zdaj, ko se časopis tiska pri Kleinmayerji in Bambergu, v vsakem oziru prijetnejša in lepša, nego tudi notranji del je mnogovrstnejši in zanimivejši; tako n. pr. prinaša II. zvezek osem celotnih novel, izvornih in preloženih iz češčine, danščine, angleščine, francoščine in italijanščine, potem mnogo dovršenih lirskih proizvodov in zanimivih

znanstvenih razprav in književnih poročil. Zatorej še jeden pot priporočamo Brehmerjev zbornik vsakemu, kdor čita nemške leposlovne časopise.

Razne novice. Nestor hrvatskih književnikov dr. Matija Juraj Šporer, c. kr. svetovalec in protomedicus, umrl je dne 1. avgusta v Reki v 91. letu dobe svoje. — V knjigarni Velimira Valozića v Belem Gradu je prišla na svetlo „Velika srbska narodna Lira. Zbirka 900 odabranih pjesama“, v 16, 422 str. Cena 4 dinare = 1 gl. 76 kr. Opozarjamo nánjo naše pevce in pevska društva slovenska. — Dični češki glasbenik Dvořak imenovan je jednoglasno častnim članom filharmoničnega društva v Londonu. — Slavni češki slikar Václav Brožík v Parizu dovrši v nekoliko tednih najnovejšo sliko svojo „Columbus“, katera bode baje prekosila celo njegovega, na 30.000 gold. cenjenega „Jana Husa“. Brožík ima zdaj tri in trideset let, a njegove slike slové že po vsi Evropi in Ameriki; po razstavah v Parizu, Berolinu in Monakovu so vzprejele zlate svetinje; belgijski kralj je slikarju podelil viteški red Leopoldov in francoska vlada ga je imenovala vitezom častne legije. — Dobrovničan Vlaho Bukovac je na razstavi v Nici prejel nagrado drugega reda za rastavljene slike svoje. — Poljska slikarja Antonij Kozakiewicz in Fr. Streit sta na umeteljniški razstavi v Londonu prejela častne svetinje. Umrl je dobro znani poljski slikar Hipolit Lipiński v 38. letu dobe svoje. — Poljaki nameravajo ostanke velikega svojega pesnika Adama Mickiewicza, ki je pokopan v Parizu, prenesti v kraljevski grad Vavel v Krakovu. Dr. Czerwinski v Fürstenfeldu je prevzel plačati stroške izkopavanja in prevoza. V Krakovu je župan dr. Weigel v javni skupščini mestnega zbora naznanil, da občina priredi veliko slavnost pri pogrebu Mickiewiczevih ostankov. — Na vseučilišči v Stockholmu na Švedskem se z bodočim šolskim letom ustanovi stolica za slovenske jezike. — Glasbenik F. S. Vilhar v Karlovcu v kratkem izdá drugo knjigo svojih „Składeb“ ter vabi na naročbo vse prijatelje domače glasbe. Cena knjigi bode 1 gl. 50 kr. — „Vienac“, oznanjujoč Jurčičeve zbrane spise, piše med drugim: Jurčičeve pripovedi nisu samo zanimive za Slovence, nego i za nas Hrvate. Nije bo dosta, da se samo za veselih sastanaka bratimo sa Slovenci i da kićenimi govori dokazujemo, da su krv naše krvi; prieka je nužda, da ih poblize ogledamo, da upoznamo puk njihov i mišljenje njegovo. A upravo za to dobro će nam poslužiti spisi Jurčičevi, jer se u njih ogleda ne samo individualni duh piščev, nego i sav puk slovenski, kako snuje i umuje. Nam godi u srdcu, kad čujemo, kako Slovenci mare za hrvatsku knjigu; a vraćamo li im mi milo za drago? Pa manimo se utvara: u slovenskom puku ima mnogo toga, česa bi nam trebalo. Upoznajmo dakle krieposti njegove, pa se ugledajmo u njih. Ne dvojimo, da će svaki Hrvat s nasladom čitati Preširna, Gregorčiča, Jurčiča itd., kao što Slovenci uživaju čitajući Preradovića, Šenou i druge pisce naše. Ali čitajmo ih prilježno i pomno. — Jovan Sundečić, slavni in priljubljeni pesnik srbski in hrvatski, pripravlja za tisek knjigo „Odisajiroditeljskog srca“, obsezajočo petdeset pesnij, katere je v žalosti svoji zložil letos, ko je v teku štiridesetih dnij izgubil dva sina svoja: Velimira v 33. in Pera v 21. l. njiju življenja. Prvi je bil telegrafist na Cetinji, drugi medicinec v Moskvi. Svojim elegijam pridene pod naslovom „Srce i ljubav“ tudi pesni pokojnega sina Pera. V Kotoru se je osnoval odbor, ki hoče izdati to knjigo; ta odbor zbira tudi naročnino (po 1 gl. za izvod) in iz čistega dohodka hoče postaviti skromen spomenik na grobu obeh sinov preljubljenega nesrečnega pesnika. Sundečić je pravoslaven pop, a ko je lani v „Venci“ priobčil epsko pesen „Angelija Kosorića“, s katero je proslavil spomin žene junakinje, poslal mu je ka-

toliški vladika Strossmayer to pismo: „Dragi moj prijatelju! Čitali smo po dvaput Vašu krasno Angjeliju Kosoričevu. Bog dao, brate, da se take krasne žene kod nas hiljadile! Naveća naša bolest danas je pomanjkanje ljudi čvrstih i velikih značajeva. Na sužanjstvo od vjekova navikli, puzavci smo i plazavci; sliepa orudja u tuđih ruku. Bog Vas, brate moj, blagoslovio, što u formi tako uzvišenoj na vidik nam iznašate „Uzore“, u koje se ugledati imamo, ako mislimo iz groba uzkrsnuti i novim se slavnim životom odjenuti. Pozdravite mi liepo sve Vaše, i uvjereni ostanite o mojoj bratskoj ljubavi. 4. maja 1883. Strossmayer.“ — Srećni Hrvatje! Naši škofje pa pesništvo in lepo knjigo slovensko menda s tem podpirajo, da naše pesnike prezirajo in bogoslovcem leposlovne časopise prepovedujejo! — Umril je 8. t. m. v Kastvu g. Ernest Jelušič, duhovnik, nadučitelj in predsednik „bratovščine hrvatskih ljudi v Istri“ iz znane rodoljubne rodovine kastavske. Blag mu spomin!

Novi grobovi. — Zopet nam je žalostna dolžnost, postaviti v „Zvonu“ majhen spomenik nekaterim nedavno zamrlim pesniškim talentom slovanskim. — V Marijanskih Laznih (Marienbad) umrl je 21. junija jeden iz najbolj slovečih in najpopularnejših pripovednikov čeških, Václav Beneš-Třebízský, bivši kapelan v Klecaneh poleg Prage. Češko slovstvo se ne more ponašati z mnogimi pisatelji, kateri bi bili tako globoko posegli v dušo naroda svojega. Delal je mnogo, da, premnogo; živel je malo časa, ali prekrasno: narod ga je razumel, ljubil in zmatral za jednega iz prvih učiteljev in voditeljev svojih. Njegovi spisi, katerih so v poslednji dobi bili polni vsi češki leposlovni časopisi, postali so tako rekoč naroden evangelij in bogat studenec, iz katerega izvira pravi češki duh in se je širila narodna zavest. Češka vas in češka zgodovina se je pokazala v njegovih spisih po polnem v novi luči, v čudoviti čarobnosti. Třebízský je pisal o njih po polnem drugače, izvirneje, nego kdo prej. Posebno dve dobi domače zgodovine je mojsterski risal: dobo husitsko in dobo pobelogorsko. Dasi ji je že več čeških pripovednikov obdelavalo, ni se Třebízský tega ustrašil, ampak s srečno roko je segel v mnogovrstno šarovito življenje prejšnjega naroda češkega; pri tem je kazal veliko, občudovanja vredno poznanje ne le historičnih fakt in dat, ampak tudi mest in krajev; in kako je umel uživiti se v prešle dobe! Najznameniteje pa je, da je on, katoliški duhoven, pisal o narodnih junakih husitske in pobelogorske dobe po polnem v narodnem duhu, v duhu svete pravice, ne oziraje se na to, da-li se zameri temu ali ónemu. Vsebina vsem spisom njegovim je oslava domovinske ljubezni in narodnega junaštva. Oblika njegovih povestij je polna krasot in čvrstosti. Elegični, žalostni ton prevladuje v njegovih spisih, kakor v češki zgodovini sploh; ali idejalni vzlet njegovega duha daje tudi največji žalosti žive barve; melanholija njegova ostane zmerom pojetična. — Ker ravno sedaj izhajajo zbrani spisi njegovi, prepuščamo kratko njih oceno pisatelju češke književnosti v tem „Glasniku“. — Pojetična Ukrajina je porodila že celo vrsto pesnikov, kateri opevajo njeno čarovno lepoto. Naj imenujemo le Malczewskega, Goszczyńskiego, Czajkowskega, Zaleskega, Goreckega, Paduro, Ševčenka! Večina njih je že legla k večnemu počitku; nedavno pa se jim je pridružil še mlad, navdušen tovariš, Stanisław Grudziński. Porojen v vasi Wodzaniki v okraji żwinogrodskem v Ukrajini, preživel je prvo mladost doma. Univerzo je studiral iz prva v Kijevu, ali že v drugem letu odšel v staro jagiellonsko stolico, na univerzo krakovsko, kjer je krog sebe kmalu zbral nekoliko navdušenih mladeničev. Iz te dobe srečnih studentovskih let, v katerih je svojim tovarišem pomagal o vsaki priliki s svetom in denarjem, imamo od njega zvezek pesnij „Marzeń i piosnek“.

Že kot gimnazijalec je bil začel peti; njegova pesen iz gimnazijskih let „Idealista“ je polna pesimizma; v imenovani zbirki pa je ta pesimizem že več ali menj izgnil, in na mesto njegovo stopilo je več življenja in mladostnega ognja. V Krakovu je izdal še daljšo pesen „Na ruinach“, najlepše njegovo delo v verzih, za katerim so se pojavile še nekatere druge pesni, odlikujoče se s svojo dikcijo, n. pr. „Opowiadanie wygnańca“, „Sursum corda“, „Nam niewolno“, katere se nahajajo v zbirki „Urwane akordy“, ki je izšla v Lvovi, kamor se je preselil iz Krakova in kjer je napisal tudi daljšo literarno razpravo „Poezya a społeczeństwo“, tiskano l. 1876. v „Ruchu literackem“, iz katere se vidi, da je bil Grudziński tudi v življenji pravi pesnik. Dokončavši universitetne nauke, oženi se v Lvovi z Sofijo Misiągiewiczzo. Čez nekaj mesecev nahajamo ga že v Varšavi, kjer je razvil največje slovstveno delovanje. Ob enem mu je bila izročena redakcija „Tygodnika powszechnego“. Delal je pridno, dokler se ga ni prijela bolezen, katera ga je prisilila, odpotovati v Podolije k svoji sestri, kjer je v čvrstem zraku upal ozdraveti. Zvezek pesnij, katere je izdal lanskega leta, kaže nam žalostno življenje njegovo. Ko se zopet povrne v Varšavo, umrje letos v početku junija, komaj tri in trideset let star. — Glavnih zaslug si je pridobil Grudziński s svojimi pripovedimi, med katerimi se zmatra za najlepšo „Zuch z dziewczyna“. V nji nam je podal pravi tip poljske deklice, katera obvaruje s svojo energijo, železno voljo in s svojim razumom vso svojo obitelj propada. Njegove „Ukrajinske povesti“ bile so kmalu preložene tudi na druge jezike. Te povesti je spisal Grudziński na podlagi narodnih pesnij, tradicij, legend, katere hrani v sebi narod ukrajinski. Iz njih veje življenje ukrajinsko, kakor se nam kaže v dumkah maloruskih. Druge njegove povesti so: „Lokciem i miarką“, „Wbrew opinii“, „Lala“, „Świat i pustynia“. Še na smrtni postelji je pisal daljšo povest „Żona artysty“. Menj sta se mu posrečili dve dramatični deli „Za wyrokiem sądu“ in „Meteory“. Pokojnik bil je navdušen idejalist, na življenje ljudsko in na umetnost je gledal z visokega, ne vsakdanjega stališča. Polagoma se je tudi v delih njegovih kazala prava slika življenja, v katero je vedno globočje in globočje prodiral njegov pogled, in da ga ni pobrala smrt tako rano, izpolnil bi bil nade, katere so stavili vánj rodoljubi poljski.

—Š.

Ruska književnost. „Polnoe sobranie sočinienij J. Lažečnikova, 12 zvezkov, s podobo pisateljevo, faksimilijem, bijografijo, katero je spisal A. S. Vengerov.“ Cena 26 rub. Lažečnikov je eden najobljubljenjših ruskih pisateljev. Slava njegova ne poizgubi se tako kmalu, ime pa mu je tesno združeno z imeni Gončarova, Pisemskega, Turgeneva. Posebno zanimivi so njegovi historični romani, ki slikajo dobo Ane Ivanovne, Petra II. i. t. d. — Olga Šapirova, ki je napisala že več zanimivih pripovedij ter dosegla z njimi največjega priznanja, sestavila je zdaj dramo „Dva talenti“, katera se bode še to sezono igrala v Moskvi. Literarni in dramatični odbor sta jo jednoglasno priporočila. — Jako zanimiva je knjiga „Literaturnaja dějateljnostj Turgeneva. Kritičeskij etjud V. Burenina“, kritika, kateri je splošno spoštovan zavoljo svoje objektivnosti. Obsežna je ter razpravlja podrobno vse spise Turgenevlje. Omenjamo še zanimive knjige N. J. Petrova: „Očerki istorii ukrajinskoj literatury XIX. stol.“, ki je že prej objavil delo ob ukrajinski (maloruski) literaturi v prejšnjem stoletji. V poslednjem svojem delu podaje nam pisatelj zanimivih dat o historijografiji ukrajinske literature sploh, o psevdoklasični in sentimentalni slovesnosti maloruski v denšnjem stoletji, potem razpravlja v oddelku „Romantiko-hudožestvennaja ukra-

jinska literatura“ zlasti Ševčenka, Kvitko . . . Napósled govori ob ukrajinskem slovanofilstvu in najnovejši ukrajinski literaturi. Knjiga je izšla v Kijevu, vredna je vsega priporočila in stoji 3 r. 35 kop. — Nedavno je izdal v St. Peterburgu pesnik Jahontov zbirko svojih pesnij. On piše že precěj dolgo ter pripada številu starejših pisateljev. Najboljše na njegovih pesnih je gladka oblika, glavna njih napaka pa je, da jim manjka izvirnosti. Jahontov se je skoraj po polnem udal posnemanju, posebno pridno pobira stopinje za Nekrásovom; pokojni pisatelj satirične pesni „Komu na Rusi žita horošo“, je baje jedenkrat v šali rekel, da on sam ne zna ločiti svojih verzov od Jahontovljih. To posnemanje je najbolj očividno tam, kjer se nam Nekrásov ne kaže globokočutečega lirika, ampak liberalnega verzifikatorja. — Precěj hrupa je vzbudila knjiga: „Polnoe sobranie sočinenij Kozímy Prutkova“. Kozíma Prutkov je psevdonim, pod katerim je v petdesetih letih pisala družba pisateljev: dva Žemčužnikova, A. Tolstoj, Eršov, ter je bila tedaj v veliki slavi. Liberalna kritika je to novo prikazen z veliko strastjo in grdo napadala in obsojala, češ, to ni več za našo generacijo. Res, da bi se bilo lahko kaj iz zbornika izpustilo, ali tudi takšen kakor je spričuje o izrednem talentu omenjene družbe za humoristiko in ob umeteljniškem ukusu njenem. Ti možje so, ako se ne oziramo na poskuse Barkova in Puškina, tako rekoč prvi uvedli v rusko literaturo tisto vrsto pojezije, katera se imenuje parodija. Posebno se odlikujejo sestavki: „Razočarovanie“, „Ja nedavno priěhal v Korinf“, „Baron von Grinvalius“, „Filosof v baně“, itd. Knjiga je imela lep materijalen vspeh. — Izšel je nov roman A. Palíma z naslovom „Peterburgskaja sarančá“ (popotna kobilica), kateri je bil lanskega leta priobčen v „Novem vremeni“. Vzbudil je mnogo zanimanja ne samó z živim pripovedovanjem, kakor z interesantnimi značaji, katere slika. Ta roman kvari to, da pisatelj rad moralizuje in je premalo skrbel za celotnost njegovo. — Isto, vsaj gledé nepotrebne morale, dá se reči o novi povesti znane pisateljice Hvoščinske (Krestovskij psevdon.), katera nosi naslov „Proščanie“ (Slovó). Kakor pri nekaterih pripovednikih slovenskih je ta povest polna hladne morale in pisateljica se sili, da bi ž njo napravila kak vtis, ali, dasi sliši čitatelj rézko šviganje moralistovega biča, ne prestraši ga to nič; saj je to le šviganje po zraku in ne udarci zares. — Veliko pozornost zasluži „Sobranie sočinenij A. J. Levitova“, katero je nedavno izdal v Moskvi Soldatenkov v dveh debelih zvezkih, kjer so vzprejeta vsa dela pokojnega tega beletrista. Levitov se je porodil 20. julija l. 1835. v Dobrem v Tambovski guberniji. Pisal je po najrazličnejših časopisih, počensí od najslabših listov do najboljših žurnalov, kakor na pr. po „Sovremenniku“. Na literarnem polji je delal sedemnajst let do prerane smrti svoje. Po svojem originalnem talentu je zaslužil večjega poznanja, nego ga je v resnici dosegel. Ali materijalne skrbi so razvoj bogato nadarjenega pisatelja „Stepnih očerkov“ zavirale. Umril je leta 1877. na kliniki moskovskega vseučilišča. V teh dveh zvezkih podajejo se nam njegove črtice in povesti, v katerih se nam kaže ne samó pozornega opazovalca narodnega življenja, ampak tudi pojetičnega risarja. V njih se dá najti mnogo materijala za analizo narodnega življenja. — Zaguljaev, znan kot političen publicist, izdal je povest iz dobe francoske revolucije z naslovom „Russkij Jakobinec. Strannaja istorija“, v kateri dobro riše óno znamenito epoho človeške povestnice. Posebno se hvali na ti povesti krasni jezik, menj pa že tehnika. — Boborykin je izdal novo povest v dveh delih s pikantnim imenom „Bez mužej“, ali kritika tega dela ni vzprejela s posebno pohvalo, ampak trdi celó, da Boborykin peša, posebno odkar se je vrgel za Zolo. — Sloveči historik N. J.

Kostomarov je izdal dramo iz staroklasičnega življenja „Elliny v Tavridé“, ki obseza pet dejanj in prolog ter je napisana v verzih in v prozi. Že prej se je ta slavnoznani zgodovinar poskusil na dramatičnem polji s svojim „Kremucijem Kordom“ v šestdesetih letih. Z omenjeno novo dramo pa si ni priboril novih venecv k udobljenim na zgodovinskem polji. Dasi ima igra več lepih prizorov, vender je pogrešna in šibka gledé tehnike. — E. Vasilčevska je izdala dve povesti za otroke z naslovom „Otdyh“, kateri sta jako živo pisani. — Od maja počenshi izhaja v St. Peterburgu nov ilustrovan žurnal za otroke „Junaja Rossija“ dvakrat na mesec. — Kritik in pesnik V. Burenin, znan po svojih delih „Iz sovremennoj žizni“, „Strèly. Stihotvorenija“, „Byloe. Stihotvorenija“ in posebno po literarni studiji „Literaturnaja dejatel'nost' Turgenjeva“ je izdal nedavno knjigo „Kritičeskie očerki i pamflety“, v kateri priobčuje nekoliko svojih črtic in kritik, objavljenih večinoma prej po perijodičnih časopisih, posebno v „Novem vremeni“. Cena ti zanimivi knjigi, ki je za vsakega, kdor hoče spoznavati najnovejšo rusko književnost, največje vrednosti, je 1 rub. 25 kop. — „Čto čitat' narodu?“ zove se 850 stranij obsezajoča knjiga H. D. Alčevskega, v kateri je okoli 1000 recenzij takih knjig, ki se smejo dati narodu in otrokom v roke; za narodno prosveto si je pisatelj pridobil s tem delom velikih zaslug. Kdor se zanima za narodno omiko, segel bo rad po ti knjigi, ki stane le 2 rublja. — Nedavno je izšel „Južno-ruskij ornament“, zbran od Lisenka, v četrti izdaji. Tu nahajamo lepo zbirko vzorov za vezenje. Maloruski vzori so popolnjeni z novimi in južno-ruskimi ter prosto-ruskimi; do sedaj je izdanih 18 listov, izbranih z najboljšim ukusom. — „Skazki i predanija samarskago kraja“ imenuje se zbornik narodnih pravljic in tradicij, katerega je zbral prezgodaj umrši D. Sadovnikov, omenjen že v „Zvonu“ IV. 125. Izdalo ga je zdaj „Imperat. ruskoe geografičesko občestvo“. Nahaja se v njem do dve sto pravljic in pripovedek. Pravljice samarskega kraja so zanimive zavoljo tega, ker se v njih stare narodne epske tradicije zlivajo s poznejšimi historičnimi dogodki in na mesto pravljličnih junakov stopajo kesnejše in žive osebe: povolški kupci, Tatarji, razbojniki, Stenika Razin, car Ivan Vasiljevič Grozny, Petr Velikij. —

K.

Vabilo na naročbo.

Nekaterim gg. naročnikom je potekla naročnina že z zadnjo številko; prosimo jih, da nam za IV. četrtletje pošljejo naročnino, ako želé naš list še dalje vzprejemati.

Vsakemu, kdor nam more vrniti 3. št. letošnjega letnika, radi plačamo zánjo po 60 kr.

Upravništvo.

„Ljubljanski Zvon“

Izhaja po 4 pole obsežen v veliki osmerki po jeden pot na mesec v zvezkih ter stoji: celo leto 4 gld. 60 kr., pol leta 2 gld. 30 kr., četrt leta 1 gld. 15 kr.

Za vse neavstrijske dežele po 5 gld. 60 kr. na leto.

Posamični zvezki se oddajajo po 40 kr.

Založniki: dr. I. Tavčar in drugovi. — Za uredništvo odgovoren: Fr. Levec.

Uredništvo in upravništvo v Novih ulicah 5.

Tiska „Narodna Tiskarna“ v Ljubljani.